

Verksamhetsberättelse 2024

Innehåll

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	3
Uppdrag.....	3
Organisation	4
Myndighetens övergripande måluppfyllelse	5
Budget/Ekonomi /Personal 2024.....	7
ÅMHM i siffror.....	10
Statistik över myndighetens ärenden	10
Självfinansieringsgrad.....	11
Socialvård samt hälso- och sjukvård.....	13
Miljö.....	16
Livsmedel.....	21
Alkohol.....	23
Tobak.....	25
Hälsoskydd.....	26
Konsument säkerhet	27
Veterinär verksamhet	27
Laboratoriet	32
Måluppfyllelse laboratoriet	32
Statistik laboratoriet	34

Dokumentet är antaget av styrelsen den 6.3.2025

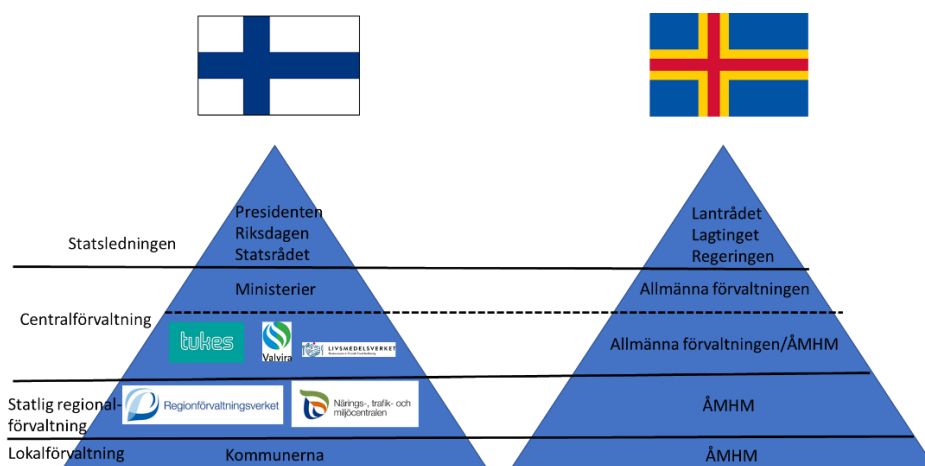
Beslutsnummer: ÅMH-St 2/25 §12

Diarienummer: 2025-31-1

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Uppdrag

Myndighetens uppdrag har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. ÅMHH:s uppdrag omfattar uppgifter som i riket sköts av alltifrån kommuner till statliga centrala ämbetsverk såsom Regionsförvaltningsverken, Livsmedelsverket, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) m.fl.

Arbetet styrs utifrån EU-lagstiftning, rikslagstiftning samt landskapslagstiftning och består av tillståndsprövning, tillsyn, klagomålshantering samt informationspridning. ÅMHH har i uppgift att granska och behandla inkomna ärenden utifrån gällande lagstiftning.

ÅMHH:s uppgift är tillse att vår mat, de produkter och tillverkningsprocesser vi använder eller de aktiviteter vi utför varken skadar oss, djuren eller vår miljö. Detta uppnås genom förebyggande prövning, tillsyn och provtagning enligt lagstiftningen samt med kunskap, aktiv informationspridning och god service.

ÅMHH erbjuder även veterinärvårdstjänster avseende nyttodjur till jordbrukare, fiskodlare och andra som håller djur yrkesmässigt. ÅMHH sköter även en liten smådjursklinik för smådjur. Vidare upprätthåller myndigheten 24 h veterinärjour för hela Åland vilket innefattar akutsjukvård för samtliga djurslag under kvällar, nätter och helger, och därmed erbjuds en god grundtrygghet för alla djurägare.

ÅMHH laboratoriet utför mikrobiologiska och fysikalisk-kemiska analyser på vatten, livsmedel, jord, omgivningsprov samt salmonellaprov från

djurbesättningar. Detta gäller analys av mikrober i bland annat livsmedel, dricks- och bad- och bassängvatten i syfte att undvika hälsofara eller utreda förgiftningsfall, analyser förknippade med djursjukdomar, näringsanalyser på jord för optimering av jordbruket, fysikalisk-kemiska analyser på vatten och avloppsvatten samt, inte minst, omfattande provtagning av ytvatten och grundvatten runt om i landskapet i enlighet med EU:s stora vattendirektiv.

Organisation

ÅMHHM är underställd landskapsregeringen och leds av en styrelse och närmast under denna en myndighetschef som har det övergripande ansvaret för myndighetens verksamhet, ekonomi och personal. ÅMHHM:s organisation är indelad i fyra sektioner. Sektion 1 och 2 leds av en sektionschef som representerar dessa grupper i ÅMHHM:s ledningsgrupp och sektion 3 leds av myndighetschefen. Sektion 4, ÅMHHM Laboratoriet, leds av laboratoriechefen som även har eget budgetansvar samt visst personalansvar och ingår i ledningsgruppen. Sektion 1-3 benämns som miljö- och hälsoskydds enheten och är lokaliserade på Norragatan 17. Laboratoriet finns i Prestgårdenby i Jomala.

Sektion 1

Tillsyn och provning enligt miljöskyddslagen, vattenlagen, avfallslagen samt hälsoskyddslagen.

Sektion 2

Tillsyn och provning enligt livsmedelslagen, alkohollagen, tobakslagen, hälsoskyddslagen, konsument säkerhetslagen, djursjukdomslagen samt djurskyddslagen. Ansvarar även för att upprätthålla veterinärverksamhet (24/h per dygn).

Sektion 3

Tillsyn av offentlig socialvård inklusive barnomsorg, inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Till den offentliga socialvården hör även den kommunala äldreomsorgen. ÅMHHM är även tillstånds-, och tillsynsmyndighet för privat socialservice samt för privat hälso- och sjukvård. Dessutom är ÅMHHM tillsynsmyndighet för offentlig hälso- och sjukvård på Åland, exklusive yrkesutövning. Myndighetens administrativa resurser samt juridiska stöd finns även samlat här.

Sektion 4 ÅMHHM Laboratoriet

Analystjänsterna erbjuds till myndigheter, kommuner, företag och allmänhet. På uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå utförs provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som utformats baserat på EU:s ramvattendirektiv. Detta utgör cirka hälften av laboratoriets verksamhet.

Myndighetens övergripande måluppfyllelse

Utvecklingsarbetet har varit eftersatt eftersom myndighetschefstjänsten varit vakant större delen av året. Myndigheten har också haft andra tillfälliga vakanser samt äskade tjänster som inte beviljats vilket sammantaget försvårat det interna utvecklingsarbetet.

Utöver de specifika målsättningarna som tagits fram inom varje sektion hade myndigheten ett antal övergripande målsättningar för år 2024:

Mål: Myndigheten fortsätter arbetet med att bygga upp kompetens och förutsättningar för hantering av arbetsuppgifter kopplade till projekt inom förnyelsebar energi med huvudfokus på havsbaserad vindkraft, i den utsträckning medel beviljas

Förverkligat: Två tillfälliga tjänster har tillsatts för att arbeta med uppgifter kopplade till förnyelsebar energi. Inskolning och uppbyggandet av kompetens har genomförts under året och myndigheten är nu bättre rustad för inkommande ärenden i området än tidigare.

Mål: Myndigheten implementerar den nya livsmedelslagen på Åland och ändrar och anpassar metoder och rutiner för att på bästa sätt fullfölja de lagstadgade kraven.

Delvis förverkligat: Myndigheten har under året genomfört nödvändiga förändringar i tillsynsarbetet som en följd av den nya livsmedelslagen. Arbetet med att offentliggöra tillsynresultat återstår och myndigheten utvärderar fortfarande digitala lösningar för detta.

Mål: Myndigheten kommer att överta tillsyns- och tillståndsansvaret för privat hälso- och sjukvård från LR enligt en planerad lagändring. Erforderliga processer utarbetas vilket kommer att kräva planering och anpassningar.

Delvis förverkligat: Ärendehanteringssystemet har anpassats så att ärenden och verksamhetsutövare kan registreras. Arbetet med processer är påbörjat. Två av tre av inspektörstjänsterna, samt sektionschefstjänsten, inom berörd sektion har varit vakanta under delar av året vilket försvårat arbetet.

Mål: Myndigheten arbetar fortsättningsvis för att hitta samordningseffekter och optimera resursanvändningen internt med anledning av utökade arbetsuppgifter och lagkrav.

Delvis förverkligat: Arbetet har inletts men eftersom myndighetschefstjänsten har varit vakant under stora delar av året har inga större förändringar ännu genomförts.

Mål: Myndigheten håller introduktionstillfällen för den tillträdande styrelsen efter valet 2023.

Förverkligat: Ett introduktions- och informationstillfälle hölls våren 2024 för den nya styrelsen på Norragatan och de har även besökt Laboratoriet

Mål: Myndigheten påbörjar arbetet att övergå till digitala inspektioner, för att möjliggöra ett effektivare arbetsflöde och möjlighet att få ut statistik över olika typer av avvikelser. För att uppfylla målet är myndigheten beroende av vad leverantören kan leverera. Detta är också ett första steg till publicering av inspektionsresultat på internet inom livsmedelsområdet.

Förverkligat: Arbetet är påbörjat men våra inspektörer har ännu inte kunnat utföra digitala inspektioner och testa lösningen i fält då vi inväntar en nödvändig uppdatering av ärendehanteringssystemet.

Mål: Myndigheten behöver byta ut stora delar av sin datorpark och nödgas övergå till att arbeta i Windows 11, detta med anledning av att Microsofts säkerhetsuppdateringar till Windows 10 upphör.

Förverkligat: Samtliga datorer på Norragatan är utbytta och kör Windows 11 med undantag av en röntgendator i Zoodiaken som inte är uppkopplad mot internet. Laboratoriet har bytt ut de flesta av sina datorer, de som återstår kommer att uppgraderas till Windows 11 under 2025 eller kopplas bort från internet.

Mål: Datasäkerhetsarbetet utvidgas gällande e-posthantering och fokus sätts på myndighetens rutiner och verktyg kring all digital kommunikation

Delvis förverkligat: Myndigheten har ännu inte tagit fram rutiner för all digital kommunikation men har under året tittat på alternativ till e-post för intern kommunikation och har i viss mån övergått till att använda Microsoft Teams.

Sammanställning av myndighetens övergripande målsättningar:

Totalt antal målsättningar:	8
Förverkligade:	4
Delvis förverkligade:	4
Ej förverkligat:	0

Budget/Ekonomi /Personal 2024

Miljö- och hälsoskydds-enheten hade för 2024 en utgiftsbudget om 2 959 000 euro samt budgeterade inkomster om 700 000 euro. Laboratoriet hade för 2024 en utgiftsbudget om 1 040 000 euro samt budgeterade inkomster om 410 000 euro.

Personalresurserna bestod vid miljö- och hälsoskydds-enheten av 32 ordinarie tjänster och 7 tillfälliga tjänster. De tillfälliga tjänsterna innefattar en tillfällig miljöskyddsinspektör på 100% till följd av familjeledighet, två projektanställda miljöskyddsinspektörer med inriktning vindkraft, en tillfällig myndighetsjurist på 100%, två tillfällig veterinär på 50% till följd av familjeledighet, samt en tillfällig tjänst som veterinär på 100% utanför budget till följd av IHN-saneringen. Tjänsten som myndighetschef har varit vakanshållen sedan 25.9.2023 men tillsattes 1.10.2024.

Personalresurserna vid laboratoriet bestod av 9 ordinarie tjänster. En 70 % analytikertjänst hölls vakant av besparingsskäl.

Miljö- och hälsoskydds-enheten

Miljö- och hälsoskydds-enheten underskred intäktsbudgeten med 0,5 procent motsvarande 3 800 euro år 2024. Den största anledningen är att utfallet av antal ärenden inom området förnyelsebar energi blev lägre än förväntat. Däremot hade ärenden inom livsmedelstillsynen överskridits vilket innebar att vi nästan nådde det budgeterade målet.

Inkomsterna för miljö- och hälsoskydds-enheten kom 2024 till ca 36 % från veterinärvården, 30 % från ansökningar & anmälan och 34 % från tillsyn.

- Inkomstbudget och -utfall 84810 miljö- och hälsoskydds-enheten

Inkomster budget 84810

84810	2022	2023	2024
Budget	529 000	555 000	700 000
Utfall	659 000	585 000	696 000

- Utgiftsbudget och utfall 84810 miljö- och hälsoskydds-enheten

Utgifter budget 84810

84810	2022	2023	2024
Budget	-2 311 000	-2 585 000	-2 959 000
Utfall	-2 312 000	-2 569 000	-2 859 000

Miljö- och hälsoskydds-enhetens totala kostnader underskred budget med 100 000 euro.

- Räkenskapsperiodens resultat 84810 miljö- och hälsoskyddsmyndigheten

Resultat för budget 84810

84810	2022	2023	2024
Budget	-1 782 000	-2 030 000	-2 259 000
Utfall	-1 652 000	-1 984 000	-2 162 000

Räkenskapsperiodens resultat är 97 000 euro lägre än budgeterat 2024.

Laboratoriet

Drygt hälften av laboratoriets inkomster utgörs av ersättningen för landskapsregeringens stora vattenövervakningsprogram som baseras på EU:s vattendirektiv och resten kommer huvudsakligen från företag inom olika branscher. Intäktsbudgeten överskreds med 4 000 euro motsvarande en procent. Intäkterna var 17 000 euro lägre än 2023 som var ett rekordår men 39 000 euro högre än år 2022. Intäkterna är således svåra att prognosticera. Variationen beror främst på den normala mellanårsvariationen gällande jordanalyser som innebar ett högre antal under 2023.

- Inkomstbudget och utfall 84820 laboratoriet

Inkomster budget 84820

84820	2022	2023	2024
Budget	400 000	410 000	410 000
Utfall	375 000	431 000	414 000

- Utgiftsbudget och utfall 84820 laboratoriet.

Utgifter budget 84820

84820	2022	2023	2024
Budget	-922 000	-995 000	-1 040 000
Utfall	-888 000	-994 000	-982 000

Verksamhetens kostnader understeg för laboratoriets del budgeten med 5 % motsvarande 58 000 euro. Orsaken är till stor del en analytikertjänst där det uppstod en vakans innan tillsättandet samt lägre materialkostnader än året innan med anledning av något färre analysuppdrag.

- Räkenskapsperiodens resultat 84820 laboratoriet

Resultat budget 84820

84820	2022	2023	2024
Budget	-522 000	-585 000	-630 000
Utfall	-513 000	-563 000	-568 000

Resultatbudgeten för laboratoriet underskreds med 62 000 euro (9 %) till godo.

Hela myndigheten

- Inkomstbudget och utfall

Inkomster för hela myndigheten

	2022	2023	2024
Budget	929 000	965 000	1 110 000
Utfall	1 034 000	1 015 000	1 110 000

- Utgiftsbudget och utfall

Utgifter för hela myndigheten

	2022	2023	2024
Budget	-3 233 000	-3 580 000	-3 998 000
Utfall	-3 200 000	-3 563 000	-3 841 000

- Räkenskapsperiodens resultat

Resultat för hela myndigheten

	2022	2023	2024
Budget	-2 304 000	-2 615 000	-2 889 000
Utfall	-2 165 000	-2 547 000	-2 730 000

Hela myndighetens resultat är inom ram med 159 000 euro (5,5 %) till godo.

ÅMHM i siffror

Statistik över myndighetens ärenden

Nedan ses en sammanställning ur ärendehanteringsdatabasen över inkomna ärenden per år under åren 2021 - 2024.

I kolumnen ”Öppna ärenden” redovisas hur många ärenden som ackumulerat och som fortfarande är under handläggning vid årets slut.

Typ	2021	2022	2023	2024	Öppna ärenden 31.12.2024
Miljötilstånd	21	17	19	16	41
Övriga prövningar	263	261	194	199	34
Tillsynsärenden	210	170	181	192	111
Registreringar	59	67	90	65	3
Kontrollprogram	160	170	202	184	170
Klagomålsärenden	95	97	93	91	48

Prövningstider 2024:

Avgjorts inom tre veckor	
Totalt	Procent
127	64,8 %

Avgjorts inom sex veckor	
Totalt	Procent
164	83,7 %

Avgjorts inom tre månader	
Totalt	Procent
184	93,9 %

Självfinansieringsgrad

Hela myndigheten

	2020	2021	2022	2023	2024
Intäkter	895 000	953 000	1 034 000	1 015 000	1 110 000
Utgifter	3 063 000	3 164 000	3 199 000	3 563 000	3 841 000
Självfinansiering	29%	30%	32 %	28 %	29%

Laboratoriet

	2020	2021	2022	2023	2024
Intäkter	387 000	392 000	375 000	431 000	414 000
Utgifter	833 000	912 000	888 000	994 000	982 000
Självfinansiering	46 %	43 %	42 %	43 %	42%

Notera att i laboratoriets kostnader ingår Fastighetsverkets internhyra som 2023 var 117 400 euro. Utan internhyran är självförsörjningsgraden 49 %. Internhyran består till största delen av avskrivningar och räntor.

Miljö- och hälsoskyddsenheten

	2020	2021	2022	2023	2024
Intäkter	264 000	329 000	412 000	370 000	441 000
Utgifter	1 249 000	1 302 000	1 388 000	1 521 000	1 732 000
Självfinansiering	21 %	25%	30 %	24%	25%

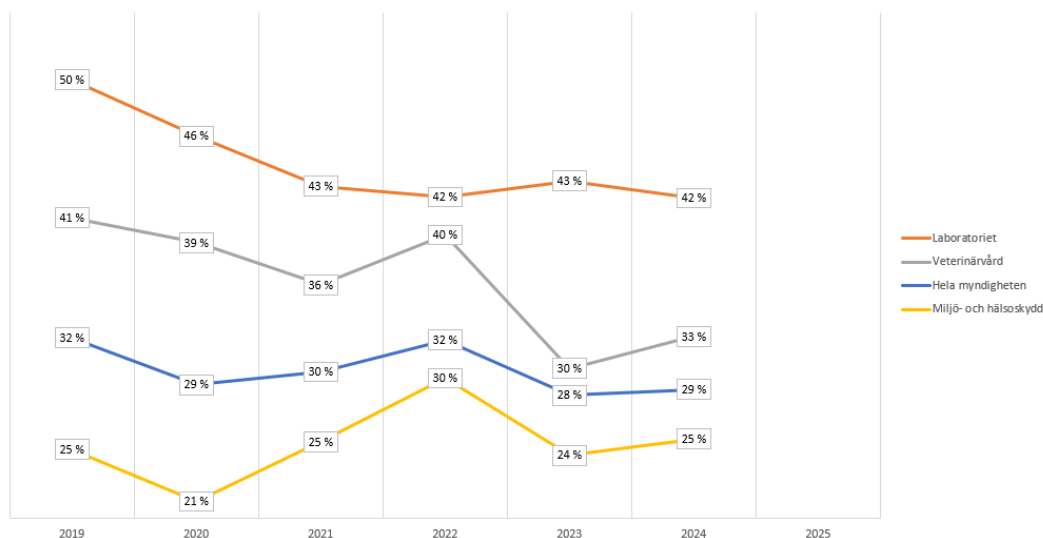
Veterinärvård

	2020	2021	2022	2023	2024
Intäkter	243 000	231 000	246 000	214 000	254 000
Utgifter	622 000	639 000	621 000	705 000	780 000
Självfinansiering	39 %	36%	40 %	30%	33%

Hela myndigheten utan laboratoriet

	2020	2021	2022	2023	2024
Intäkter	507 000	560 000	659 000	585 000	696 000
Utgifter	2 229 000	2 252 000	2 312 000	2 569 000	2 859 000
Självfinansiering	23 %	25 %	29 %	23%	24%

Graf över självfinansieringsgraden

Den stora intäkten för IHN-arbetet, vilket tidigare kom som uppdrag från landskapsregeringen, har under 2024 varit en tjänst inom ÅMHM:s budget vilket resulterar i en kostnad istället för en intäkt. Detta påverkar självfinansieringsgraden för miljö- och hälsoskydds-enheten och på hela myndigheten.

Socialvård samt hälso- och sjukvård

Socialvård

Under året genomfördes proaktiv tillsyn genom att två verksamhetsberättelser för privata tillståndspliktiga socialserviceproducenter granskades och två lagstadgade granskningar rörande handläggningstider inom barnskyddet och behandling av utkomststöd handlades. En ansökan om privat anmälningsskyldig socialservice inkom liksom också en ansökan om privat tillståndspliktig socialservice. Därtill fattades ett beslut om registrering av privat anmälningsskyldig socialservice.

Under året har sju beslut fattats i klagomålsärenden rörande barnskydd, barnomsorg, specialomsorger, funktionservice och utkomststöd.

Två klagomål överfördes att behandlas som anmärkningsärenden av Kommunernas socialtjänst k.f. I det ena fallet skedde överföringen efter dialog med tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira). Ett klagomål överfördes att behandlas av Statens ämbetsverk på Åland till de delar det gällde rikets lagstiftningsbehörighet.

Tillsynen inom social- och hälsovården presenterades vid två tillfällen för politiska företrädare: ÅMHHM:s nyvalda styrelse och en grupp, tillsatt av landskapsregeringen, med uppdrag att effektivisera den offentliga förvaltningen på Åland.

En social- och hälsovårdsinspektör har under året deltagit som ÅMHHM:s representant i styrgruppen för Ålands landskapsregerings projekt ”Tillsynsstruktur för utbildningsverksamheterna på Åland”, samt deltagit i den nationella mässan inom social- och hälsovården (TerveSos) 7-8 maj i Kuopio.

Socialvård, äldreomsorg

Inom tillsynen för den offentliga äldreomsorgen hanterades fyra klagomålsärenden under året. Ett ärende överfördes till Oasen boende- och vårdcenter för att hanteras som anmärkningsärende. Ett klagomålsärende avseende Mariehamns stad, Trobergshemmet, överfördes till Statens Ämbetsverk efter bedömningen att ärendet gällde rikets lagstiftningsbehörighet. Beslut togs i två klagomålsärenden, dels avseende äldreomsorgen i Vårdö kommun, dels Mariehamns stad, Trobergshemmet.

Hälso-och sjukvård, offentlig och privat

ÅMHM är från den 1.1.2025 tillstånds- och tillsynsmyndighet för den privata hälso- och sjukvården. Under hösten pågick förberedelser inom myndigheten för att förverkliga övertagandet.

Inom den offentliga hälso- och sjukvården hanterades tre klagomålsärenden. Beslut togs avseende ett klagomål gällande medicinkliniken och hemsjukvården. Ett klagomålsärende överfördes till Ålands landskapsregering för att utredas av behörig myndighet och ett ärende gällande psykiatriska kliniken överfördes till Ålands hälso- och sjukvård för att hanteras som anmärkningsärende.

Måluppfyllelse social- och hälsovården

Mål: Behörighetsfördelningen inom tillsynen av socialvården på Åland mellan ÅMHM och Statens ämbetsverk lyfts på nytt utgående från ÅMHM:s skrivelse till LR 2021.

Förverkligat: Möte i januari 2024 mellan ÅMHM och Statens ämbetsverk, som konstaterade att rikslagstiftning behöver uppdateras innan frågan kan lyftas mot Ålands landskapsregering.

Mål: Tillsynen etableras över privat hälso- och sjukvård

Delvis förverkligat: Under hösten har det etablerats ett komplett register över aktiva tjänsteproducenter på Åland i ÅMHM:s databas utifrån uppgifter ur Landskapsregeringens register. E-tjänster för tillståndsansökan för serviceproducenter samt för självständiga yrkesutövaren har skapats utgående från tidigare blanketter för tillståndsansökan och publicerats på hemsidan. Anvisningar och information om tillståndsansökan och klagomålsärenden har publicerats på hemsidan.

Mål: Proaktiv tillsyn i form av granskning av personalens utbildning, antal och barngruppers storlek inom daghemsverksamhet. Planerad fortsättning under 2025-2026 med tema inomhusmiljö och utomhusområden där fysiska inspektioner görs tillsammans med andra inspektörer från ÅMHM.

Delvis förverkligat: Granskning av personalens antal i förhållande till barngruppernas storlek och sammansättning genomfördes under år 2024. Resultatanalys och uppföljning under år 2025, samt granskning av personalens utbildning. Planerad fortsättning under 2026-2027 med tema inomhusmiljö och utomhusområden där fysiska inspektioner görs tillsammans med andra inspektörer från ÅMHM.

Mål: Reaktiv tillsyn i form av granskning av hur KST på system- och individnivå handlägger verksamhet i sysselsättningssyfte och arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning enligt 70-71 §§ i socialvårdslagen.

Förverkligat: ÅMHHM har under år 2024 genomfört en uppföljande granskning i enlighet med plan genom att begära en redogörelse av KST angående de av tillsynsmyndigheten tidigare påtalade bristerna har åtgärdats.

Mål: Proaktivt tillsynsprojekt inom äldreomsorgens hemservice gällande personalstruktur och samverkansavtal färdigställs under 2024. Tillsynsprojektet genomförs genom inhämtande av information samt fysiska inspektioner i samtliga kommuner. Projektet stöder landskapsregeringens äldre politiska program (2023–2030).

Delvis förverkligat: Ett tillsynsprojekt avseende hur kommunal hemservice lever upp till bestämmelserna i lagstiftningen har initierats december 2024 för att förverkligas under våren 2025.

Mål: Proaktivt tillsynsprojekt inom hemsjukvården som tillsammans med hemservice inom äldreomsorgen utgör hemvård. Startas upp hösten 2024 för att komplettera tillsynen inom äldreomsorgens hemservice.

Ej förverkligat: Se motivering i allmänna delen. Projektet har inte förverkligats under år 2024. Ett tillsynsprojekt är planerat för år 2025 avseende hur hemsjukvården inom Ålands hälso- och sjukvård lever upp till bestämmelserna i lagstiftningen samt hur den kommunala äldreomsorgen och hemsjukvården samverkar genom hemvård.

Mål: Utarbetande av checklistor, processbeskrivningar, mallar och rutiner för reaktiv och proaktiv tillsyn.

Delvis förverkligat: Arbete har påbörjats för att ta fram nya rutiner och checklistor för handläggning av reaktiva tillsynsärenden, i syfte att använda SHV-gruppens, inklusive myndighetsjuristernas samlade kunskap på ett mera ändamålsenligt sätt.

Sammanställning social- och hälsovård

Totalt antal målsättningar: 7

Förverkligade: 2

Delvis förverkligade: 4

Ej förverkligat: 1

Miljö

Tillsyn

Miljösektionen har fortsättningsvis en väldigt hög grad utfört tillsyn i enlighet med tillsynsplanen för 2024. Under året genomfördes 173 inspektioner av de planerade 191, vilket innebär en måluppfyllnad på 91%. Då en av medarbetare som arbetar heltid med tillsyn varit långtidssjukskriven har gruppen lyckats mycket väl med att arbeta tillsammans för att uppfylla målsättningarna trots oplanerad sjukfrånvaro.

Prövning

Under 2024 har de nyanställda blivit inskolade i en del arbetsuppgifter. Sunnanvinds ändrade tidsplan har påverkat de lokala vindkraftsföretagen vilket som dominoeffekt gjort att arbetsuppgifterna vid myndigheten påverkats. Fortsättningsvis påverkas miljögruppens litenhet av behov av inskolningar.

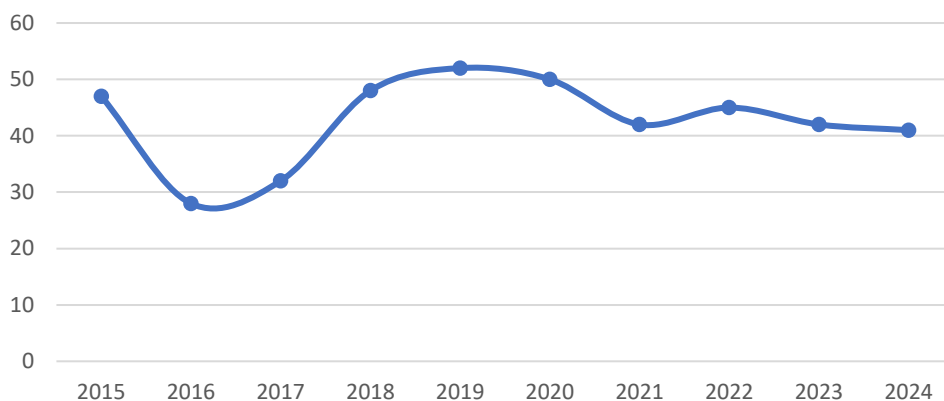
En extern utmaning som är värd att lyfta i denna verksamhetsberättelse är ÅMHM:s behov av samarbete med landskapets miljöbyrå. Myndigheten har under det gångna året haft stora problem med att både få kontakt samt svar inom efterfrågad tid. Då miljöbyrån fungerar som remissinstans med kunskaper som krävs för ÅMHM:s beslut leder detta till problem. Det finns en vilja hos Miljöbyrån att leverera i tid, med då verksamheten tycks vara kraftigt underbemannad leder detta till längre ledtider för ÅMHM:s miljöärenden vilket negativt påverkar arbetet med att uppnå våra målsättningar.

Under det gångna året har sektionschefen för miljöenheten, tillsammans med ledningsgruppen, behövt kompensera för bristen på en ordinarie myndighetschef. Denna extra arbetsbelastning på sektionschefen har märkts för miljögruppen då det inneburit att delar av sektionschefens ordinarie arbetsuppgifter fått prioriteras

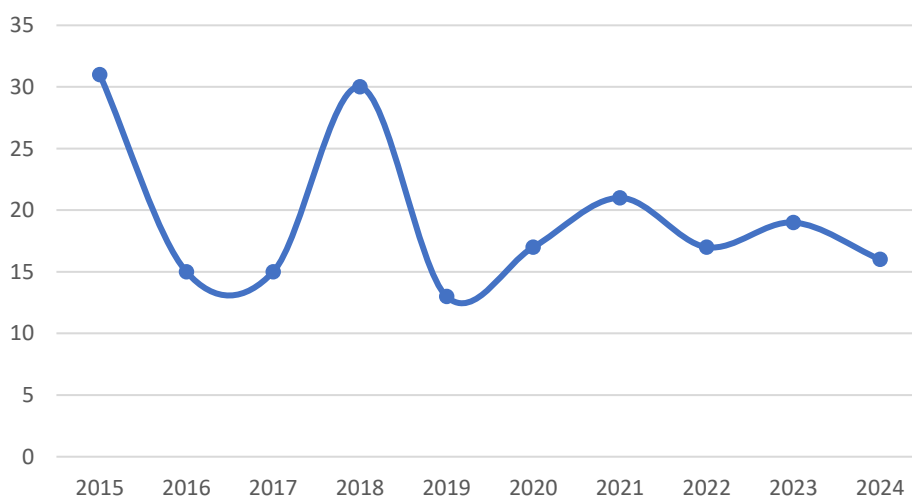
bort. Ny myndighetschef tillsattes oktober 2024 vilket med tiden kommer innebära en avlastning för både ledningsgruppen och miljösektionschefen.

Öppna miljötillståndsärenden

Mängden öppna miljötillståndsärenden samt inkomna ansökningar gällande miljötillstånd ligger fortsättningsvis på ungefär samma nivåer som tidigare år.

Ansökningar gällande miljötillstånd

Måluppfyllelse miljötillsyn

Mål: Genomföra planerad tillsyn för 2024 samt slutföra kvarvarande tillsynsärenden från 2023.

Delvis förverkligat: Den absoluta merparten av den planerade tillsynen genomfördes trots en långvarig sjukskrivning på en av tillsynstjänsterna. Detta tack varje gott samarbete i gruppen för att uppnå gemensamt mål.

Mål: Klargöra vilka verksamheter som ÅMHHM enligt avfallslagen ska bedriva tillsyn på. Detta för att till år 2025 införa eventuellt nya verksamheter till tillsynsplanen.

Delvis förverkligat: Arbetet är påbörjat.

Mål: Planera tillsynsprojekt för transport av farligt avfall i fält. Inspektionerna behöver utföras i samarbete med polismyndigheten.

Förverkligat: Uppfyllt och tillsynsprojekt kommer under 2025 genomföras med berörda myndigheter.

Mål: Under 2023 har arbetet med vattensäkerhetsplanerna fortsatt till nästa fas, vilket innebär att det under året begärts in kontrollplaner från samtliga

verksamhetsutövare. Arbetet har kommit en bra bit på väg, men kommer fortgå under år 2024.

Delvis förverkligat: Arbetet med vattensäkerhetsplanerna är genomfört, men alla kontrollplaner är inte klara.

Mål: Arbetet med implementeringen av dricksvattendirektivet förväntas även under 2024 att kräva omfattande arbetsinsatser både vid ÅMHHM samt i samråd med landskapsregeringen.

Delvis förverkligat: ÅMHHM har bidragit samt närvarat vid de möten som sammankallats.

Mål: Kompetensutveckling och utbyte av arbetserfarenheter inom miljögruppen via gemensamma inspektioner ska genomföras under 2024. Gemensam inspektion på fiskodling och bränslestation ska utföras.

Förverkligat: Gemensamma inspektioner har genomförts och lett till utbyte och uppbyggnad av intern kompetensutveckling.

Mål: Dokumentera den befintliga arbetsprocessen för tillsynen av de bränslestationer och -depåer som utförs i samarbete med Räddningsverket.

Delvis förverkligat: Ett omfattande arbete som kommit en lång bit på vägen men försvårats på grund av oväntad långvarig sjukskrivning.

Måluppfyllelse miljöprovning

Mål: Fortsätta samarbeten med landskapsregeringen med syfte att öka informationsutbyte om aktuella händelser för koordinering av miljöarbetet samt undvika dubbelarbete.

Förverkligat: Rutin för detta arbete finns nu på plats vilket leder till vinster för båda verksamheter.

Mål: Studiebesök genomförs år 2024 för att bidra till ökad kompetensutveckling samt utbyte av erfarenheter.

Förverkligat: Genomförd målsättning.

Mål: Fortsätta att identifiera områden där det finns behov av förordningar eller anvisningar från landskapsregeringen, speciellt där det finns tydliga anvisningar i riket.

Delvis förverkligat: Arbetet är påbörjat och fortgår.

Mål: Arbetet med att ta fram och utveckla processer för myndighetens olika arbetsuppgifter fortgår. Under 2024 utarbetas en rutin för MKB-förfarandet.

Delvis förverkligat: Arbetet är påbörjat och fortgår.

Mål: Ny tillståndsblankett för vattenverksamheter tas fram under 2024.

Delvis förverkligat: Påbörjat och kommer slutföras under 2025.

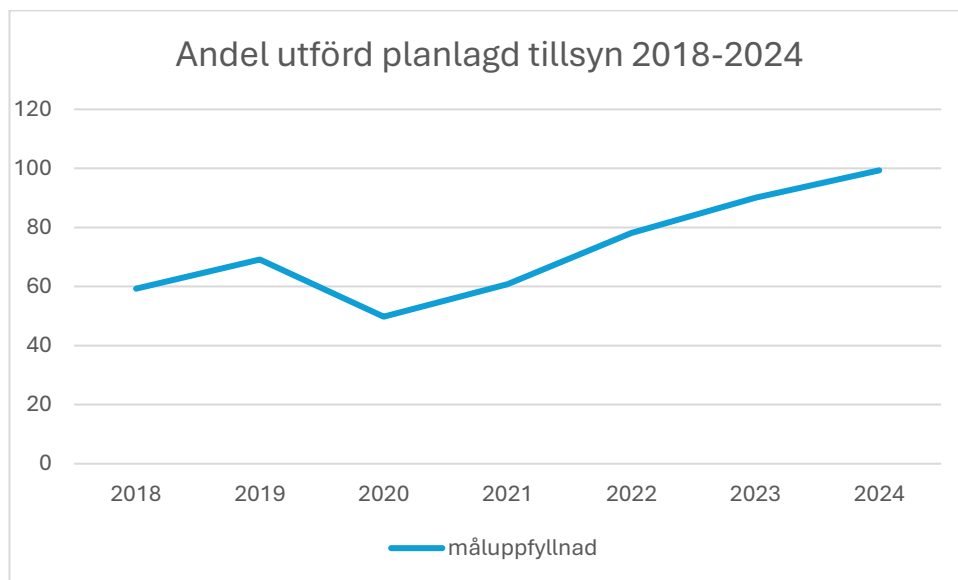
Sammanställning Miljö

Totalt antal målsättningar:	12
Förverkligade:	4
Delvis förverkligade:	8
Ej förverkligat:	0

Livsmedel

Under året har 51 livsmedelsobjekt tillkommit och 87 har avslutats. I dag finns 469 aktiva livsmedelsobjekt som registrerat sig enligt livsmedelslagen. Utöver dessa finns 21 livsmedelsobjekt som kräver godkännande.

Under 2024 planerades 162 inspektioner i enlighet med tillsynsplanen och av dessa utfördes 161, en måluppfyllnad på 99 % (se graf nedan). Detta har kunnat uppfyllas tack vare den extra resurs som man har fått ha i gruppen under sommar och höst.

Måluppfyllnad 2018–2024, andel utförd tillsyn av planlagd på registrerade objekt. Planlagd tillsyn bestäms av Livsmedelsverkets anvisning om fastställande av tillsynsbehov

Totalt gjordes 284 inspektioner på 258 registrerade objekt. Då brister bedöms som C enligt Livsmedelsverkets OIVA-checklista krävs extra tillsyn. Under året gjordes 26 extra inspektioner för att följa upp att identifierade brister åtgärdats.

I övrigt kan inspektioner föranledas av matförgiftning, RASFF (återkallelser av importerade livsmedel) eller syn inför uppstart av livsmedelslokal. 49 inspektioner gjordes av godkända livsmedelsobjekt.

Totalt tio inlämnade klagomål angående livsmedelshandling lämnades under året varav fyra handlade om misstänkta matförgiftningar. Sju begäran om tillsyn, RASFF kom från livsmedelsverket. Vid nyanmälningar görs minst ett tillsynsbesök som inte är planlagt.

Utöver ovanstående togs prov i samarbete med Livsmedelsverket. Gurka, äpple och äppelmust testades med avseende på rester av bekämpningsmedel. Inga värden överskred gränsvärdena.

Måluppfyllelse livsmedelstillsyn

Mål: Återuppta regelbunden tillsyn av passagerarfärjor (beroende av resursförstärkning).

Förverkligat: Färjor får regelbunden tillsyn, sju färjor i internationell trafik har inspekterats under året.

Mål: Påbörja uppdatering av mallar, e-tjänster, checklistor, information på hemsidan, rutiner och metoder för att möta kraven i nya livsmedelslagen.

Förverkligat: Tekniken att skapa checklistor för digitala inspektioner har testats. E-tjänster och hemsidan uppdaterade där förändringar skett.

Mål: Påbörja framtagande av system för offentliggörande av resultat för livsmedelstillsynen.

Förverkligat: Undersökt vilka datasystem som behövs för att offentliggöra tillsynsresultat. Uppdatering av myndighetens ärendehanteringssystem krävs.

Mål: Utredda möjligheten att få tillgång till system för att kontrollera företagens redlighet enligt krav i nya livsmedelslagen.

Ej förverkligat: ÅMHHM saknar möjlighet att kontrollera företagarens tillförlitlighet enligt §7 Livsmedelslagen.

Mål: Utarbeta rutiner gällande påföljdsavgifter.

Ej förverkligat: Rutiner för att bötfälla saknas.

Mål: Ny taxa med riskgrupper gör att alla livsmedelsobjekt i ärendehanteringssystem behöver kompletteras med information för att vara sökbara vid arbetsplanering.

Förverkligat: Information har lagts in i ärendehanteringssystemet för att objekten ska vara sökbara även efter taxa med riskgrupper. Koppling finns mellan ÅMHM:s taxa och Livsmedelsverkets tillsynsrekommendationer.

Mål: Provtagningsprojekt: mjukglass, sushi, Listeria i vakuumpförpackade livsmedel samt, i samarbete med miljögruppen, vatten från gästhamn/camping.

Delvis förverkligat: Listeria i vakuumpförpackade livsmedel har kontrollerats. Kontroll av mjukglass, sushi, och gästhamnars vatten gjordes inte då labbet hade personalbrist under sommaren.

Sammanställning Livsmedel

Totalt antal målsättningar:	7
Förverkligade:	4
Delvis förverkligade:	1
Ej förverkligat:	2

Alkohol

Under år 2024 har 79 inspektioner enligt alkohollagen gjorts.

Inför högsäsongen, med det omfattande evenemanget Tall Ships Races, var trycket stort på handläggningen av serveringstillståndsärenden och totalt beviljades 31 tillfälliga serveringstillstånd under året jämfört med 17 stycken år 2023.

ÅMHM har under året haft möte och samordnat tillsynen med polismyndigheten och även upprätthållit samarbetet med Statens ämbetsverk på Åland. Ett samarbetsmöte med krögare har hållits och alkoholtillsynen nattetid har samordnats med polisen. ÅMHM medverkade i utbildningen i Ansvarsfull Alkoholservering som hålls på öppna högskolan på Åland.

Alkoholförsäljningsrapporteringen i det nya alkoholnäringsregistret fortsätter att utmana tillståndshavarna där flera återgått till att rapportera på fysisk blankett istället för elektroniskt direkt till registret vilket ger ÅMHM merarbete.

Måluppfyllelse alkoholområdet

Mål: En målsättning är att upprätthålla samarbetet med polis och näringsliv. Enligt den vetenskapligt beprövade arbetsmetoden "Ansvarsfull"

Alkoholservering”, som Åland länge arbetat enligt, är tillsyn och olika samarbeten en viktig bit för att minska de alkoholrelaterade problem och det våld alkoholservering kan medföra.

Förverkligat: ja, samarbetet med Ålands polismyndighet och näringslivet upprätthålls på flera sätt.

Mål: ÅMHM har som mål att serveringsställen med förlängd serveringstid och inriktning på alkoholservering ska få fyra tillsynsbesök under året. Övriga serveringsställen får tillsyn enligt den riskbedömning som görs, dock minst ett tillsynsbesök vart tredje år. Nya tillståndshavare inspekteras under det första verksamhetsåret.

Delvis förverkligat: Serveringsställena med förlängd serveringstid har fått sin planerade tillsyn. Vissa tillståndshavare har vi inte lyckats tillsyna alls ännu, kanske man behöver boka in en föranmäld inspektion (trots att de ska vara oanmälda) om de sällan har öppet, öppet endast vid bokningar eller annars är omöjliga / svåra att komma ut till?

Tillståndshavare i skärgården (med låg risk) får inte alltid en inspektion under det första verksamhetsåret då det är svårt att få resurserna att räckta till för skärgårdsbesök.

Mål: Ålandsregistrerade passagerarfartyg i internationell trafik ska ha egenkontrollplaner som uppfyller kraven i den åländska alkohollagstiftningen.

Delvis förverkligat: Alla hos ÅMHM registrerade fartyg har egenkontrollplaner som uppfyller kraven i den åländska alkohollagstiftningen. Ett fartyg, som finns i det åländska fartygsregistret, har inte registrerat sig hos ÅMHM och inte heller lämnat in någon egenkontrollplan, troligtvis beroende på oklara behörigheter mellan åländska och fastländska myndigheter.

Mål: ÅMHM har som målsättning att fatta beslut rörande ansökningar så snabbt som möjligt och vid okomplicerade ärenden, som inte kräver hörande av närboende, inom maximalt 30 dagar från det att en komplett ansökan lämnats in.

Förverkligat: tidsfristen har hållits i alla de fall en komplett ansökan har inkommit.

Mål: Blivande tillståndshavare ska kunna hitta uttömmande information om kraven som ställs enligt den åländska alkohollagstiftningen via ÅMHM:s hemsida samt blanketter och mallar för egenkontrollprogram.

Förverkligat: ÅMHM har uttömmande information på hemsidan och även länkar till Ålands gymnasium, Valvira samt Allu-programmet.

Sammanställning Alkohol

Totalt antal målsättningar:	5
Förverkligade:	3
Delvis förverkligade:	2
Ej förverkligat:	0

Tobak

ÅMHM har under ett par år, utan resultat, åskat om en ytterligare tjänst inom området för livsmedel, alkohol och tobak. Under hösten 2024 har en extra resurs kunnat arbeta inom områdena livsmedel och tobak. En inventering av antalet försäljningskassor både på land och på fartyg har gjorts och myndighetens register har uppdaterats. Ett nytt projekt för provköp av tobak har startats. ÅMHM:s roll i projektet är att initiera det och tillhandahålla uppgifter om verksamheter att besöka samt att sedan ta del av resultatet. Arbetet med uppdatering av hemsidan samt tillsyn av försäljningsställen har påbörjats och fortsätter under 2025 förutsatt att medel finns.

Under december månad 2024 förrättades 17 tillsynsbesök hos återförsäljare av tobak varav två av dessa i skärgårdskommunerna. Det finns 15 kvarvarande objekt (exklusive färjorna) vilket ger en täckningsgrad på lite över 50%.

Lagförslag för ändring av tobakslagen har varit på remiss under tiden 13.9-7.10.2024. Föreslagna ändringar är bland annat att införa krav på neutrala förpackningar, begränsa försäljningen av och innehållet i rökfria nikotinprodukter. Detta innebär att det vita snuset skulle komma att omfattas av tobakslagen.

Måluppfyllelse tobak

Mål: Planera samt genomföra ett projekt för unga personers provköp av tobak och tobaksrelaterade produkter.

Delvis förverkligat: Under hösten hölls två planeringsmöten angående provköpsprojektet, som kommer att förverkligas under vårterminen 2025.

Sammanställning Tobak

Totalt antal målsättningar:	1
Förverkligade:	0
Delvis förverkligade:	1
Ej förverkligat:	0

Hälsoskydd

Eftersom det finns bara en inspektör/handläggare på det här området så har tillsynen samt hantering av klagomål prioriterats framför ett längre och mer ingående arbete med rutiner vilket syns i målredovisningen. Tydliga rutiner inom området saknas, både internt för den som handlägger dessa ärenden och externt i form av anvisningar till verksamhetsutövare. Arbetet med att skapa sådana rutiner går långsamt då detta arbete görs parallellt med den regelbundna tillsynen.

Kvarvarande tillsyn från 2023 gällande två tredjedelar av daghemmen är utförd. Daghemmen är för närvarande 37 stycken. Objekt inom området Inkvartering >25 bäddar är totalt ca 60 stycken och hälften av dessa lades in i tillsynsplanen för 2024. Andra hälften planeras till 2025. Totalt har 60 inspektioner av 67 planerade utförts (89%).

Måluppfyllelse hälsoskydd

Mål: Genomföra planerad tillsyn för 2024 samt den tillsyn som inte blev genomförd under 2023.

Delvis förverkligat: Inspektioner enligt tillsynsplanen har utförts på skolor efter grundskolan, sammanlagt tio varav fyra återstår. Tillsynsplanen uppdaterades under året gällande Inkvarteringar >25 bäddar och ca hälften av dessa har inspekterats under året. Kvarvarande tillsyn från 2023 är utförd.

Mål: Se över riskklassningen så att denna harmoniserar med tillsynsplanen.

Delvis förverkligat: Riskklassningen är uppdaterad så den harmoniserar med tillsynsplanen för de Inkvarteringar >25 bäddar som inspekterats under 2024 samt för de skolor efter grundskolan som inspekterats.

Mål: Ta fram tydliga rutiner på hälsoskyddsområdet.

Ej förverkligat: Rutinerna vid inkomna klagomål tydliggörs allt eftersom arbetet fortskrider men ingen formell process har upprättats.

Sammanställning Hälsoskydd

Totalt antal målsättningar:	3
Förverkligade:	0
Delvis förverkligade:	2
Ej förverkligat:	1

Konsumentssäkerhet

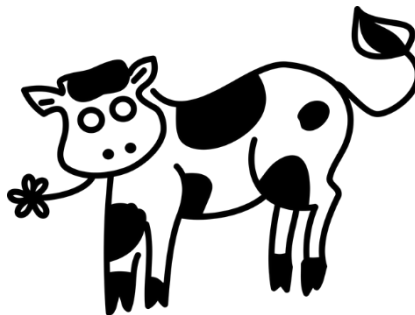
Inom konsumentssäkerhetsområdet utförs i regel inte någon proaktiv tillsyn. Vid olyckshändelser utreds orsaken och rutinerna ses över, till exempel att säkerhetsdokument finns. Verksamhetsområdet innefattar bland annat simhallar, äventyrsaktiviteter, lekparkar med flera.

Mål: Fanns inget mål i verksamhetsplanen för 2024.

Veterinär verksamhet

Allmänt och Klinisk verksamhet

Veterinärgruppen har under året kämpat med att upprätthålla en fungerande fältverksamhet eftersom två ordinarie tjänsteinnehavarna har varit föräldralediga och det inte har varit så enkelt att besätta vikariaten.

En hel del arbete och tid lades på förberedelser och upphandling av ett nytt journalsystem (vilket var en av rekommendationerna från senaste externa utredningen av veterinärverksamheten). Bytet genomfördes inte trots allt eftersom det tilltänkta systemet inte kunde svara upp mot kraven som myndigheten ställt.

Måluppfyllelse allmänt och klinisk verksamhet

Allmänt

Mål: Arbeta vidare med utvalda rekommendationer från extern utredning

Förverkligat: Alla de utvalda målen har på något sätt behandlats. Vissa åtgärder har genomförts och andra har inte varit möjliga att uppfylla.

Mål: Samtliga veterinärer deltar i minst en utbildning samt genomför ett studiebesök utanför Åland.

Delvis förverkligat: Alla har deltagit i en kort introduktionskurs i användningen av klinikens nyligen inköpta ultraljudsapparat. Flera har även genomfört andra kurser eller deltagit i konferenser under året. Studiebesök har inte genomförts eftersom arbetssituationen inte har tillåtit det.

Klinisk veterinärverksamhet

Mål: Ordna ett informationstillfälle för fårägare om möjligheten att ansluta sig till ett program för förebyggande hälsovård.

Delvis förverkligat: Med tanke på att bemanningen har varit lite ansträngd under året med frånvaro av ordinarie personal har ett informationstillfälle inte blivit av. Däremot har flera får-ägare gått med i programmet under året och har även spridit ordet vidare. Det finns ett större intresse för deltagandet i programmet och förhoppningsvis innebär det även att en bättre intressegrund för ett framtida informationstillfälle är lagd.

Mål: Introducera uppgjord hygienplan och rutiner för smådjurskliniken Zoodiakens lokaler.

Förverkligat: Hygienplanen är introducerad och används i verksamheten och ansvaret har legat på veterinärassistenten och vikarierande personal då ordinarie personal med klinikansvar inte har varit på plats. Närmare introduktion till övriga anställda för att påminna om viktiga rutiner är nödvändig. För att underlätta och påminna om rutinerna har det under året upprättats checklistor och förtydliganden vilket har använts med gott utfall.

Mål: Införskaffa ny röntgenapparat och utbilda personalen i handhavandet av den.

Förverkligat: De behövliga delarna på röntgenapparaten är utbytta och personalen är väl förtrogen med användandet av den. Vissa av de förinställda inställningarna (för mAs och kV) har inte fungerat riktigt som önskat och ska vidare utredas framöver.

Mål: Byta journalföringssystem.

Ej förverkligat: Myndighetens krav på det nya, tilltänkta, systemet kunde inte uppfyllas varpå upphandlingen avbröts.

Djurskydd

Förordningen om hållande av hundar och katter samt förordningen om hållande av hästar trädde i kraft 1.6.2024 och har börjat användas i praktiken. De nya reglerna har implementerats i myndighetens checklistor och Landskapsregeringen samt tidningarna har informerat allmänheten om de nya kraven. De nya förordningarna gör djurskyddsarbetet både mera omfattande, rättssäkert och objektivt.

Antalet inkomna klagomål på djurskydd ligger stadigt mellan 40-50 ärenden per år. År 2023 inkom 46 nya klagomål på djurskydd och 109 inspektioner utfördes. Nytt för 2024 var att flera planlagda urvalsbaserade inspektioner genomfördes. Dessa väljs årligen från Livsmedelsverket och har hittills legat på cirka fem till sex per år. För 2024 var antalet 12. Även inspektionen av anmälningspliktiga verksamheter gällande hund och katt (kennlar, hundhotell m.m.) har kommit igång efter att den nya förordningen trädde i kraft.

Måluppfyllelse djurskydd

Mål: Påbörja inspektioner av anmälningspliktiga smådjursverksamheter så fort den nya förordningen om hållande av hundar och katter är i kraft.

Förverkligat: Ja.

Mål: Omfattande informationskampanjer/-tillfällen för att sprida kunskap om de nya kraven för djurhållning allteftersom förordningarna träder i kraft.

Förverkligat: har gjorts till största delen av landskapsregeringen men i samarbete med ÅMHM.

Mål: Omforma checklistor för tillsynen så att de överensstämmer med den nya lagstiftningen.

Förverkligat: Ja. Behöver förbättras (mera detaljerat) ännu men det funkar som det är.

Mål: Etablera kontakter med länsveterinärer/djurskyddsveterinärer i Sverige eller andra länder för utbyte av erfarenheter/rådgivning, studiebesök utomlands minst 1gång/år.

Ej förverkligat: Vid kontakt mot fastländska sidan verkar språket vara ett stort hinder och efter förfrågningar till myndigheter i Sverige visar det sig svårt som utländsk kollega att få delta i deras interna nätverk.

Livsmedelsanläggningar

Mål: Implementera den nya livsmedelslagstiftningen när den träder i kraft.

Delvis förverkligat: Under året har nya livsmedelslagen använts och alla verktyg har anpassats. Det som återstår är att hitta en digital lösning för offentliggörande av inspektionsresultat.

Mål: Kontrollera att alla anläggningar utför tillräcklig provtagning för kontroll av Listeriabakterier och att provtagningsresultaten följs upp.

Förverkligat: Provtagningsintervall, utförande och resultatuppföljning har kontrollerats vid alla fiskanläggningar och mejerier. I huvudsak har efterlevnaden varit god.

Nationella hälsokontrollprogram – fiskhälsa

Inom området för övervakning av smittsamma sjukdomar på fiskodlingar så har övervakningsprogrammen efter de båda IHN-utbrotten varit fortsatt prioriterade. Alla prover som har tagits har varit negativa och nu återstår ett under våren 2025 innan Åland officiellt kan friförklaras.

Måluppfyllelse fiskhälsa

Mål: Genomföra den intensifierade övervakningen (inspektioner och provtagningar) på fiskodlingarna inom den kvarvarande IHN-zonen.

Förverkligat: Alla inspektioner och provtagningar inom IHN-zonen är genomförda och inget nytt fall av IHN har upptäckts. Nu återstår ett sista prov under försommaren 2025 sen kan den sista, administrativa delen av friförklaringen av zonen inledas.

Mål: Bistå Landskapsregeringen i processen att riskbedöma och bygga upp ett register över de åländska fiskodlingsplatserna efter godkännande enligt den nya djursjukdomslagstiftningen.

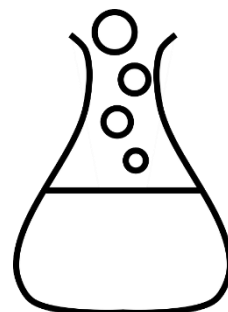
Delvis förverkligat: En första riskbedömning av alla godkända vattenbruksanläggningar är genomförd. Det har skapats ett lokalt register över de godkända vattenbruksanläggningarna, men det är i dagsläget inte integrerat med nationella register eller tillsynsregister för automatiskt informationsutbyte.

Sammanställning Veterinär verksamhet

Totalt antal målsättningar:	14
Förverkligade:	8
Delvis förverkligade:	4
Ej förverkligat:	2

Laboratoriet

År 2024 präglades för laboratoriets del av resursbrist på personalsidan med anledning av sjukledigheter samt en vakans som uppstod i samband med personalbyte på en tjänst. Detta har givit avtryck i måluppfyllelsen nedan samt innebar att en större mängd jordprov sändes till annat laboratorium för att frigöra tid.

Ett nytt centralt kemiskt analysinstrument, en s.k. diskret analysator, inköptes under våren efter en omfattande kunskapsinhämtning. Valideringen, som måste göras för varje enskild analysmetod som ska tillämpas, är rigorös och pågår fortsättningsvis.

Årets ackrediteringsgranskning, då tre bedömare från ackrediteringstjänsten Finas granskade laboratoriets kvalitet, resulterade i 10 mindre avvikelser, ingen allvarlig sådan, vilket är ett tillfredsställande resultat.

Laboratoriet gjorde under året en ny städupphandling, vilket görs vart fjärde år. Prisbilden var glädjande nog densamma som för fyra år sedan.

Måluppfyllelse laboratoriet

Allmänt

Mål: Bibehålla och utveckla den goda analyskvaliteten, ackrediteringen och servicen till det åländska samhället och företagen, trots de ekonomiska utmaningar som föreligger, utan att personalen överbelastas.

Förverkligat: Den goda analyskvaliteten har upprätthållits men fördröjningen av tillsättandet av en tjänst i samband med rekryteringen innebar en stor belastning på den slimmade personalen.

Kvalitet

Mål: 90 % av resultaten i de internationella provningsjämförelserna ska även fortsättningsvis ligga inom 2-percentilen.

Förverkligat.

Utveckling

Mål: Inköp och validering av ett nytt stort analysinstrument för kemiska vattenanalyser, om medel beviljats i budget 2024. Valideringen beräknas ta

minst ett år i anspråk.

Förverkligat: Analysinstrumentet är inköpt och valideringen pågår.

Mål: Konduktivitetsanalysen automatiseras.

Ej förverkligat: Trots intensivt samarbete med leverantören har det inte varit möjligt att automatisera konduktivitetsanalysen.

Mål: Metoden ”Listeria Precis” som används vid undersökningar av den sjukdomsframkallande bakterien Listeria monocytogenes valideras för ytterligare matriser.

Förverkligat: Metoden är nu ackrediterad för samtliga livsmedelsanalyser.

Mål: En översyn görs av utnyttjandet av laboratoriets utrymmen för att om möjligt bland annat skapa ytterligare en station för vattenanalyser.

Ej förverkligat: med anledning av tidsbrist.

Mål: En utvärdering görs av ett lämpligt instrument för att framöver ersätta ett åldrande analysinstrument för vatten- och jordanalyser (atomabsorptions-spektrofotometern).

Ej förverkligat: Nedprioriterat p.g.a. tidsbrist.

Mål: Fortsatt utvecklingsarbete läggs på laboratoriets beredskap och samarbete med andra aktörer vid krissituationer.

Delvis förverkligat: Tidsbrist har begränsat insatsen men en del arbete har lagts på utvecklandet av en arbetsordning för epidemigruppen.

Kompetensutveckling

Mål: En satsning på laboratoriets kompetens för kvalitetsrevision görs.

Ej förverkligat: Tidsbrist p.g.a. vakans och sjukledigheter.

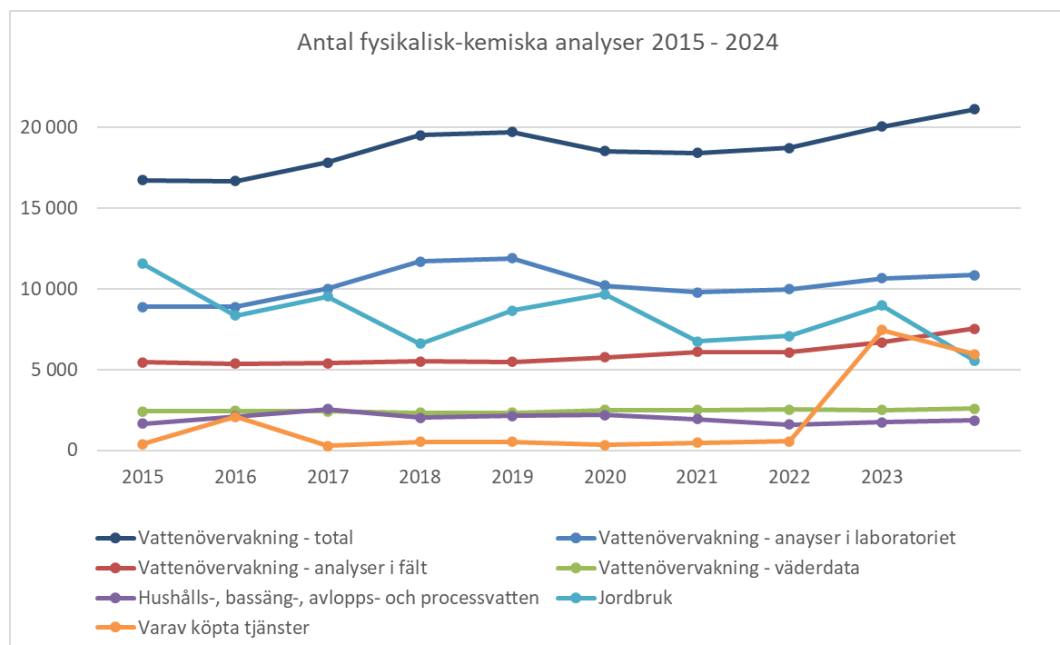
Sammanställning av laboratoriets målsättningar:

Totalt antal målsättningar:	9
Förverkligade:	4
Delvis förverkligade:	1
Ej förverkligat:	4

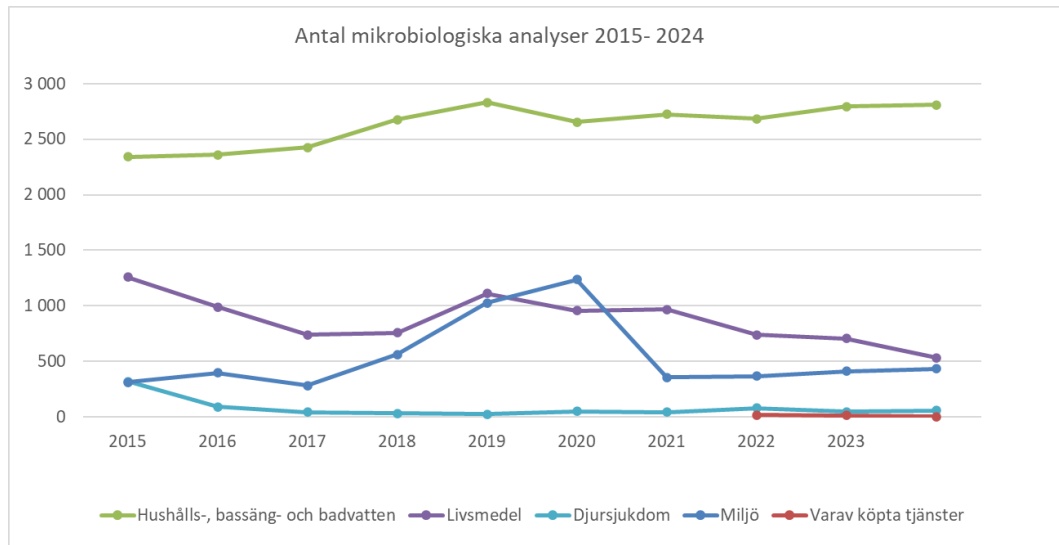
Statistik laboratoriet

Det totala antalet analyser minskade med 6 %. Detta ska dock ställas i relation till en ökning med 11 % året innan.

Antalet fysikalisk-kemiska analyser minskade med 7 %. Dessa ökade året före med 12 %. I siffrorna för 2024 ingår även underleveranstjänster från andra laboratorier, vilka minskade med 20 %. Minskningen avseende de kemiska analyserna beror på den naturliga mellanårsvariationen för jordanalyserna. Vattenanalyserna ökade i antal.

Antalet mikrobiologiska analyser minskade med 3 %. Minskningen beror på färre livsmedelsundersökningar. De mikrobiologiska vattenundersökningarna var oförändrade.

Nedanstående bild ur dataystemet LabVantage visar antalet prov per produkttyp vilket ger en översikt över bredden av olika typer av prov. Antalet prov säger dock väldigt lite om hur mycket arbete det är med olika typer av prov. Flera olika analyser kan utföras på ett prov.

Prover with received date between 1.1.2024 and 31.12.2024

N:35 Totalt:7341

